

N:o 3

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1917

Mars 1917

Äges af:
**Svenska Brandmänna-
Förbundet**
Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26

Prenumerationspris:
Kr. 2:75 för år. Lösn. 25 öre

Annonspriser:
I texten 1 kr., å andra platser
70 öre pr cm. och spalt

Trollhättans brandväsende.

Ett omfattande nydaningsförslag färdigt.

Trollhättans brandstationsfråga jämte med denna kombinerade frågor rörande Trollhättans brandväsende, har sedan föregående år legat under utredning hos en af stadsfullmäktige för ändamålet tillsatt kommitté.

Arbetet har nu fortskridit så långt, att konturerna af det förslag i ärendet som kommer att afgifvas, kan skönjas.

Enligt det till stadsfullmäktige inlämnade förslaget till brandordning kommer — under förutsättning att brandstation uppföres — eldsläcknings- och andra dithörande arbeten att utföras af:

- 1) Fasta brandkären. 2) Brandkårens reserv.
- 3) Allmänna brandkären.

Den fasta brandkären skall bestå af minst 1 brandchef, 1 vice d:o, 1 brandmästare, 5 kaseraner och 14 icke kasernerade brandsoldater, af hvilka 2 maskinpersonal.

Den fasta brandkären uttrycker omedelbart vid underrättelse om utbruten eldsvåda.

Brandkårens reserv skall bestå af 30—50 man, med nödigt antal förmän. Denna reserv tillkallas,

antingen delvis eller i sin helhet vid eldsvåda af hotande beskaffenhet, eller då det eljest anses nödigt af den som förer befälet öfver brandkären.

Såväl fasta brandkären som reserven erhålla aflöning, som af stadsfullmäktige bestämmes.

Allmänna brandkären kommer endast till användning på brandchefens order, vid eldsvåda af så hotande beskaffenhet, att fasta kären och reservkären icke anses kunna bekämpa densamma.

Allmänna brandkären indelas i tre afdelningar, en för hvardera af stadens tre branddistrikt, samt består af tre chefer — en för hvarje distrikt — jämte nödigt antal befäl och manskap, hvilka samtliga utses af brandstyrelsen.

Skyldig att i allmänna brandkären tjänstgöra är envar inom staden bosatt man, från och med det år han fyller 23 år, till och med det då han fyller 40 år.

Brandredskap och öfrig attiralj skola förvaras dels i en inom gamla staden centralt förlagd brandstation och dels å förvaringsställen inom Strömslund och Skoftebyn.

På lämpligt sätt skola äfven de för reserven afsedda redskapen fördelas inom de olika brand-distrikten, hvilka omfattat:

1:sta distriktet: Gamla Trollbättan jämte industriområdet Stallbacka;

2:dra distriktet: Stadsdelen väster om Älfven;

3:de distriktet: Stadsdelarna Skoftebya, Sylte och Ryr.

Kommittéerade hafva tänkt sig brandstationen förlagd till tomt nr 3 i kvarteret Hebe — hörnet af Österlång- och Garfvaregatorna — och förslagsritningar äro utförda af löjtnant H. Elliot.

Enligt detta förslag skall utryckningen försiggå åt Österlånggatan. Hufvudentré samt inkörspport till gården förläggas åt Garfvaregatan.

Byggnaden uppföres i två våningar, hvarjämte vinden inredes för bostadsändamål. Fasaderna af rödt fogstruket tegel, eventuellt handslaget, sockel af betong med granitbeklädnad, taket af mansard-typ beläggas med rödt enkupigt tagtgel. I fasaderna sparsamt förekommande dekorativa detaljer utföras i huggen rödgrå Trollhättegranit. Under takfoten ett bredt band putsat i ljus färg. Tornet, afsedt att användas dels för öfningar, dels till slangtorkning, uppföres i fem våningar af samma material som fasaderna. Tak af rödt enkupigt tegel, spiran af järn, krönt af "den röde banen". Källarvåningen, med entré från gården, inrymmer ett slangengöringsrum, förråds- och verkstadslokaler, ångpannerum med tillhörande kolkällare samt ett flertal mat- och vedkällare för i byggnaden inrymda hushåll.

Bottenvåningens åt Österlånggatan belägena del är afsedd till redskapsball med plats för fyra brandvagnar jämte kärror och öfrigt utrustning. Stall för två hästar är inrymdt omedelbart intill ballen. Denna lokal förvandlas, efter fullständigt genomförd automobilisering af brandkåren, till apparatrum och reparationsverkstad. Utom entré från Garfvaregatan och hufvudtrappa, inrymmer i bottenvåningen expedition med tambur och toalett samt vaktrum.

Våningen en trappa upp är inredd till logement för vakthafvande manskap, jämte dagrum och fullständiga tvätt-, toalett- och badlokaler. För gifta brandsoldater finnas här två lägenheter om ett rum och kök jämte småutrymmen. Glidstänger anbringas i såväl dagrum som logement. I samma våning finnes ytterligare en lägenhet om två rum och kök, med särskild trappa till bottenvåningen och gården.

Vindsvåningen är afsedd dels för behöfligt vindstrymme och dels till en lägenhet om fem rum och kök eller alternativt två lägenheter, den ena om tre rum och kök, den andra om ett å två rum och kök, hvardera med sin särskilda entré. Badrum, toaletter, garderob etc. finnas äfven för vindsfdelningen.

Rörande kostnaderna för byggandet af brandstation enligt ofvanstående af brandkommittéerade upprättade förslag, jämte uppsättande af nödig och därefter svarande attiralj, kunna exakta siffror ännu icke angifvas.

Emellertid har man kommit till den slutsatsen, att en automobilisering af stadens brandkår bör ske i samband med brandstationsfrågans lösning. Att börja med skulle sålunda en brandbil utan stege anskaffas och torde kostnaderna härför uppgå till ca 28,000 å 30,000 kr. En dylik bil anses synnerligen lämplig för Trollhättans vidkommande, dels emedan den kan framföras på snart sagt hvilka vägar som helst*) och dels emedan den är försedd med en synnerligen kraftig pump. En bil försedd med stege skulle, enligt kommittéerades mening, vara allt för svårhanterlig i stadens utkanter, där inga ordentliga gator äro utlagda. Den skulle för dessa stadsdelars vidkommande icke kunna fullt utnyttjas, enär busken äro så låga, att en vanlig stege är fullt tillräcklig.

Alla för en tillfredsställande brandredskap nödiga kostnader torde dock komma tillbaka i form af sänkta brandpremier.

Kommittéerade hafva vid sin beräkning häraf kommit till ett resultat som måste tala till förmån för en snabb lösning af stadens så segslitna brandfråga.

Utgående ifrån brandförsäkradt värde å fastigheter och lösöre af tillhoppa 40 millioner kr. — hvilken summa dock snarare är för låg än för hög, enär enbart fastigheterna år 1911 representerade ett värde af öfver 36 millioner — skulle premienedsättningen uppgå till en summa af kr. 21,000: — pr år, enligt af Svenska tarifföreningen lämnade medgifvanden. Kapitaliserad med 8 proc. utgör denna summa kr. 262,500: —. För uppsättande af reservkåren tillkommer en ytterligare nedsättning i brandpremierna med 8 proc.

Som af dessa uppgifter synas blir det i realiteten ingen egentlig kostnad förenad med ordnandet af brandfrågan, enär de medel som åtgå komma igen i form af lägre premier.

Det uppgjorda förslaget skall nu underställas sakkunnig granskning, innan det definitivt framlägges.

Östersund.

Till vice brandchef från och med den 1 jan. 1917 har stadsfullmäktige omvalt styckjunkaren Robert Scharin.

*) Kursiv. af Red.

Världens äldsta trähus.

Det bästa beviset för träets hållbarhet gifver ett litet trähus i den obetydliga japanska staden Nara. Det är det äldsta trähus i Japan och väl också i hela världen. Huset har nämligen existerat så länge som det regerat mikadoner i Japan. Det tjänar som skattkammare för Japans härskare och liknar till sin anläggning de japanska templens skattkammare, blott med den skillnaden, att det icke är kvadratisk till sin grundplan, utan längre och något större än de flesta andra japanska skattkamarbyggnader.

Konstruktionen är densamma som japanerna använda till sina blockhus, och har den karaktäristiska egenskapen, att till huset används hvarken järn- eller tränaglar. Men bjälkarna äro i stället sammanfogade med största noggrannhet och äro stöttade med snedskurna stråpelare. Oaktadt denna enkla byggnadsmetod har byggnaden i 1,200 år trotsat vind och väder. Orsaken till denna enastående motståndskraft må sökas i det utomordentligt noggranna sammanfogandet af de olika trädelarna. Det är ett mönster af japansk träbyggnadskonst, hvilket som bekant har sin styrka i det sätt, hvarpå träet sammanfogas. Japanerna äro sådana mästare i denna konst, att

de få lädor, kistor och askar med skjutlock praktiskt sedt lufttäta.

Trots att skattkamarbyggnaden i Nara är minst 1,200 år gammal, har det aldrig någonsin företagits en reparation på detsamma med undantag af att den för omkring 1,000 år sedan fick nytt tak. Som byggnadsmaterial har använt s. k. keyakträ, hvilket är utomordentligt hårdt och starkt. Och där har aldrig kommit i fråga vare sig målning, tjärstrykning eller fernissning, hvarför man här har det mest eklatanta exempel på trävirkets motståndskraft.

I anslutning till dessa rader kan det ju ha sitt lilla intresse påminna om, att vi älfven här i vårt land äga träbyggnader af högst ärevärdig ålder, och hvika än i dag tjäna samma syfte, som stått dess byggherrar för ögonen, nämligen att tjäna som människoboningar.

I Eksjö finnes en gammal gård kallad Växblekargården, tydligen från första början tagen i besittning af någon utöfvare af det vällofliga vax blekarämbetet. Trots att detta gamla trähus icke sett dagen i det skick, det ännu befinner sig, senare än på 1300-talet — några påstå redan på 1100-talet — är det fortfarande i godt skick, fullt beboeligt, och som det uppgifves varmt och behagligt att dväljas i under vintertid.

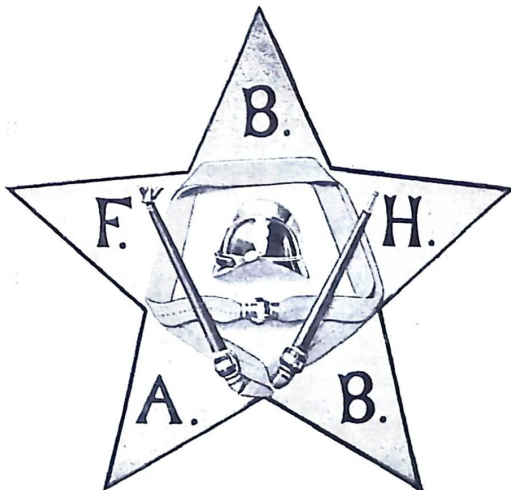
Billmans Fabriks- & Handels-Aktiebolag

REGERINGSGATAN 88
STOCKHOLM

Telegrafadress: "BILLMANS R. T. 4811".
ALLM. TEL. 4480. RIKSTEL. 4811.

BRANDREDSKAP

AF ALLA SLAG.

Uppgör förslag till utrustningar.

Lämnar kostnadsförslag.

Katalog på begäran.

ERHÅLLIT 2 GULD- OCH
20 SILFVERMEDALJER.

“Kommittén för brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar” 25 år.

Kommittén för brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar kan i år notera en under 25 år fullföljd verksamhet, i det kommitténs första protokoll tecknades den 12 februari 1892.

De förhärjande eldsvådor, som år 1888 drabbat samhällena Sundsvall, Umeå och Lilla Edet och hvilka stora eldsvådor, hittills utan motstycke inom vårt land, föranledde de in- och utländska brandförsäkringsanstalterna förluster för ett afsevärdt antal millioner kronor, väckte redan då till fullt medvetande hos brandförsäkringsbolagen behovet och nödvändigheten af ett kraftigt ingripande för att för framtiden söka förebygga liknande olyckor eller åtminstone inskränka dem till någorlunda rimliga dimensioner.

De kommunala myndigheterna i städerna började äfven behandla frågan om hvad som borde och i förhållande till de resp. städernas ekonomiska bärkraft kunde göras för att sätta sig i försvarsställning mot den farliga fienden — elden, de förhärjande eldsvådorna, som, hvilken skadereättning som än utbetalas, faktiskt medföra förlust af och förstöra mänsklig egendom, för att icke tala om spillda människolif.

Under januari månad 1891 inkom styrelsen för Städernas Allmänna Brandstodsbolag till tarifföreningen med hemställan om samverkan i syfte att få brandsläckningsväsendet inom städer och köpingar ordnad på ett mera tillfredsställande sätt än hvad hittills varit fallet, och skulle denna samverkan bestå i utarbetandet af ett för Städernas Allmänna Brandstodsbolag och tarifföreningen gemensamt program för brandsläckningsväsendets anordning i städer och köpingar. För utarbetandet af sådant program hade föreslagits tillsättandet af en kommitté, bestående af ombud från såväl tarifföreningen som Städernas Allmänna Brandstodsbolag.

Tarifföreningen förklarade sig till alla delar instämma i det af styrelsen för Städernas Allmänna Brandstodsbolag i ofvannämnda skrivelse gjorda uttalande, i synnerhet som det vore tarifföreningens öfvertygelse, att genom detta samarbete ett vida bättre resultat vore att vänta än om hvardera parten opererade för sig.

Den föreslagna kommittén blef sålunda konstituerad under benämningen “Kommittén för brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar”.

Såsom första ledamöter i denna kommitté blefvo af Städernas Allmänna Brandstodsbolag utsedde

kamreraren Carl E. Ekgron, ingenjören W. Eneström och ingenjören Herman Gustafson, samt af tarifföreningen v. häradshöfdingen K. Abenius, ingenjören C. A. Hellstrand, ingenjören Carl v. Malmberg och ingenjören C. H. Richnau.

Till kommitténs verksamhet anslöt sig år 1894 äfven Städernas Lösöreförsäkringsbolag (numera Försäkringsbolaget Allmänna Brand) och inträdde då i kommittén såsom representant för nämnda bolag direktören, friherre Ivar Fock, år 1898 ersatt af dennes efterträdare direktören A. Frykstrand.

Under året 1891 behandlades af kommittén endast ett par smärre ärenden, som då ej togos till protokoll, hvarför kommitténs egentliga verksamhet är att räkna med ingången af år 1892, och ägde såsom ofvan nämnts kommitténs första protokollsförda sammanträde rum den 12 februari 1892.

Brandförsäkringsbolagens dyrköpta erfarenhet genom det stora brandåret 1888 framställde för dessa anstalter såsom en angelägenhet af största vikt att inom rimligast nära framtid söka genomdriva ett förbättrat brandförsvar, framför allt uti de olika stadssamhällena.

Det enda medel, som stod bolagen till buds för att påverka saken i önskad riktning, var att bestämma brandförsäkringspremierna efter icke allenast städernas olika byggnadssätt utan och efter de brandsläckningsanordningar, som vidtagits. Till dessa omständigheter hafva brandförsäkringsbolagen städe tagit hänsyn vid bestämmandet af premierna — sålunda har effektiv vattenledning alltid ansetts böra medföra premienedsättning för ett samhälle — men bolagen började skarpere betona vikten af betryggande brandsläckningsanordningar och särskildt nödvändigheten af fast brandmanskap i större eller mindre utsträckning, allt efter städernas storlek och olika förhållanden i öfrigt.

Erfarenheten från den stora Sundsvallsbranden hade visat — något som man för öfrigt väl kände till förut — att äfven en i sig själf god vattenledning är för eldsläckningsändamål af ringa värde, om man ej har till hands öfvadt manskap, som genast kan ingripa och äger insikt om att på lämpligt sätt begagna vattenledningen.

En af “Kommitténs för brandsläckningsväsendets ordnande i Sveriges städer och köpingar” första uppgifter blef därför att uppställa en norm angående fordringarna på en för direkt eldsläckning fullt ändamålsenlig vattenledning.

Efter åtskilliga öfverläggningar, och sedan man rådfört sig med fackmän på vattenledningsbyggnadets område, hade kommittén utarbetat ett sådant program (detta underställdes på sin tid chefens för Stockholms stads vattenledning, öfveringenjör A. O. Alrutz', och vid ett följande tillfälle den-

nes efterträdare, dåvarande löjtnant F. W. Hansson, (pröfning), hvars bestämmelser fortfarande äga giltighet.

Likväl komma dessa bestämmelser i fråga om vattenledningar att inom kort undergå en ytterligare revidering, i det att i slutet af år 1915 uppdragits åt särskilda kommittéer, ingenjörerna Graneli (representant för försäkringsbolaget Allmänna Brand), Hammarskjöld (för tarifföreningen) och Janzon (för Städernas Allmänna Brandstods-bolag) att närmare utreda frågan.

Under de förlutna 25 åren, som kommittén sålunda ägt bestånd, har ett afsevärdt antal från samhällena ingångna förslag till eldsläckningsanordningar, vare sig dessa afsett vattenledningar eller brandkärer, blifvit af kommittén behandlade för granskning och utlåtandens afgifvande, liksom kommittén, efter erhållna uppgifter från de resp. uppdragsgifvarne om otillfredsställande förhållanden i eldsläckningshänseende på vissa platser, utarbetat förslag till föreläggande angående förbättringar att inom viss bestämd tid genomföras.

En föreställning om kvantiteten af det arbete kommittén haft sig förelagd får man af den omständigheten, att under de gångna 25 åren vattenledning, lämpad för eldsläckning, inrättats uti ett 50-tal städer och köpingar, under det fasta brandkärer organiserats uti ett vida större antal samhällen. I samband härmed kan erinras, att före år 1899 vattenledning endast förefanns uti 20 samhällen och fasta brandkärer endast uti städerna Stockholm, Göteborg och Norrköping.

På grund af den framskjutna ställning Städernas Allmänna Brandstodsbolag intagit gentemot försäkringstagarna i våra städer, har gifvetvis nämnda bolag haft det största inflytandet på ärendenas behandling. De af Städernas Allmänna Brandstodsbolag ofta verkställda inspektionerna öfver brandväsendets ståndpunkt vid olika tillfällen uti de resp. samhällena och den material i hithörande ämnen, hvaröfver bolaget disponerar, har för kommittén varit till en god ledning vid de speciella frågornas afgörande hos kommittén. De oegennyttiga och värdefulla förhåndsarbeten, som vid frågornas behandling i de flesta fall lämnats af Städernas Allmänna Brandstodsbolags inspektörer — under kommitténs tidigare skeden, i främsta rummet, af ingenjören Herman Gustafson och af ingenjören friherre Nils Lagerfelt, samt under senare tid af ingenjörerna K. A. Janzon och A. Sylvén — hafva varit af afsevärd betydelse och nytta för kommittén.

Af de enskilda bolagens inspektörer hafva ett flertal under årens lopp varit medlemmar af kommittén och med sin erfarenhet bidragit till en god utgång af de sådse allsidigt behandlade ärendena inom kommittén.

Kommittén erhöil år 1899 en så att säga fa-

stare konstitution, i det kommitténs uppdragsgifvare då enade sig om utförligare bestämmelser för kommitténs fortsatta verksamhet.

Så har kommitténs uppgift icke inskränkt sig till behandlingen af vattenlednings- och brandkårsfrågor, utan har kommittén till öfverläggningar uttagit andra frågor, som med synpunkter om afvärandet af eldfara kunna stå i ett nära samband.

Såsom sådana af kommittén behandlade speciella frågor kunna här antecknas:

Förslag till "Föreskrifter för belysning med acetylenogas och förvaring af kalciumkarbid" (år 1900);

Uttalande angående brandposter af en ny modell efter tyskt mönster (år 1905);

Angående upplag af större kvantiteter s. k. "water white" (år 1909);

Vissa erinringar mot utarbetad "Förslag till Byggnadsstadga för riket", hvilka kommitténs erinringar blefvo Kungl. civiledepartementet delgifna i januari månad 1910; påminnelser härom gjorda 1914;

Uttalande angående taktäckningsämnet s. k. "Risapp" (år 1911);

Uttalande i frågan om faran, särskildt i tätbyggda samhällen, för massspridning vid hård blåst af brand genom flygeld (år 1914);

Angående frågan om s. k. Delphin-Pumpverks (automatiska vattenverk från A. Borsig, Berlin-Tegel) likvärdighet med vattenledningsverk, utförda på det hittills använda sättet med reservoarer (år 1914);

Förslag angående bästressev för vissa samhällens brandkärer, där för brandredskapens framförande numera används automobilkraft (år 1916);

Angående upprättandet af bestämmelser rörande fabriksanläggningar i Stockholm (år 1916); Sista nämnda ärende är för vidare utredning hänskjutet till särskilda kommitterade.

(Gjallarhornet.)

Dissougasen som fotogenerättare.

Aktiebolaget Gasaccumulator har utsänt en vackert utstyrd broschyr, afhandlande firmans olika tillverkningar för järnvägsbelysning, särskildt aktuell i dessa fotogenbristens dagar. Bolagets fabrikat för järnvägssignaler, det s. k. Agablnklyuset, har sedan åtta år tillbaka funnit användning vid olika järnvägslinier samt tillvunnit sig fackmännas odelade gillande. I broschyren påpekas, huru den af bolaget framställda dissougasen kan ersätta den importerade fotogenen för all slags belysning å järnvägar.

Eldsvådor.

Borås.

En hotande eldsvåda uppstod den 19 febr. i Ekiperingsbolagets hus vid Stora torget. I ett rum på andra våningen mot gården hade eld uppstått genom att jungfrun uttagit aska ur ka-

En del af taket måste upphuggas för att komma åt eldhärden. Man upptäckte först elden från aktiebolaget Bröderna Andersons affär, där en af Ekiperingsbolagets innehafvare från butiken observerade det tjocka röklager som trängde ut ur taket samt skyndade genast dit. Några varor

kelugnen på morgnen och ställt denna i en papplåda. När elden observerades brann det tappert inne i rummet och en tjock rök vällde fram ur takåsen. Brandkåren allarmrades och denna var på kort tid herre öfver elden och åstadkom ett synnerligen vackert släckningsarbete.

Elden var så kraftig att fönsterrutorna sprungo af hettan i det rum, hvarti elden utbrutit.

blefvo ej skadade blott en del möbler och persedlar som funnos i det antända rummet. I ett rum utanför detta hade firman lager. Hade elden fått några flera minuters försprång hade säkert det eldfångda trähuset kommit att stryka med.

Nu blef skadan af endast ringa omfattning, tack vare brandkårens skickliga och hastiga ingripande.

Egendomlig explosion.

Den 17 febr. inträffade en ganska egenartad explosion vid en tändsticksfabrik i Köpenhamn. På morgonen hade eldaren börjat uppeldningen under fabriken ångpanna. Kort därefter inträffade i den öfver 100 fot höga fabrikkörstenen en explosion med den kollösala verkan att skorstenen sprängdes på omkring 50 fots höjd och murmassorna som därvid störtade ned fullständigt krossade maskinhuset. Två arbetare blefvo så svårt skadade att de anträffades medvetslösa af

räddningsmanskapat, eldaren fick ena benet krossadt. Det kan anses som en lycka i olyckan att explosionen icke inträffade något senare, sedan arbetet kommit i full gång, ty då hade den säkerligen kraft större offer.

Undersökningar igångsattes genast för att utröna orsaken till explosionen och härvid visade det sig att under nattens lopp en del gaser samlats i skorstenen. Vid påfyrningen på morgonen hade dessa gaser blifvit antända och en explosion därigenom framkallats högre upp i skorstenen, där de tillsammans med atmosfärisk luft, bildat en explosiv gasblandning.

Själfantändning af yllelump.

Den genom kriget afstängda bomullsinförseln i Tyskland har nödvändiggjort tillvaratagande mera än hittills af allt slags affall af textilvaror. Detta har gjort att, särskildt inom yllefabrikationsdistriktet, massor af sådant material lagrats, något som under normala förhållanden, då dylikt affall användes endast som tillsats till ren ull, icke ifrågakommer. Den hopade lagringen af dessa affallsprodukter medför emellertid en specifik brandfara, som vid den mera sporadiska och obetydligare lagringen i fredstid icke kommit till synes.

"Allgemeine Versicherungs-Presse" redogör i sitt nr 7 för innevarande år för ett nyligen inträffat skadefall i ett magasin för yllelump, ur hvilken redogörelse vi återgifva följande:

Uti det ifrågavarande magasinet var upplagdt 2,000 centner yllelump, hufvudsakligen af gamla hällstücken. Brandkären allarmrades för utbruten brand i magasinet och trodde sig vid ankomsten till brandplatsen ha att räkna med en jättebrand, enär alla lagerlokaler voro fullständigt insvepta i tjock rök. Då någon eld icke var synlig, tjänade vattenbegjutning ännu ej något till. Man började därför med att bortskafla röken på så sätt, att alla fönster och luckor öppnades och en vägg i magasinet refs upp. Ej heller nu såg man till någon eld, men af den uppstigande röken konstaterades, att flere af hvarandra oberoende eldhärder måste finnas. Arbetet med eldhärdarnes blottande blef till följd af den uppstigande röken och dammet både långvarigt och besvärligt; man måste härför anlita både hacka och kratta. Sedan en eldhärd blottats slogo lågorna upp och dessa måste, innan arbetet kunde fortsättas, först släckas. Efter sex dagars arbete hade sju olika eldhärder blottats och släckts. Två af dessa lågo strax under upplagets yta och de öfriga på ett djup af 1 till 3 meter. Genom branden bildades och afskildes från yllemassan brinnande klumpar, som, flytande på vattnet, med svårighet kunde släckas med fuktig sand.

Man lyckades af det 2,000 centner mäktiga lagret rädda 1,800 centner.

Själfantändningen är att tillskrifva det förhållandet, att yllelagret var fetthaltigt och uppblandadt med annat affall, sand- och metallpartiklar. Dessutom hade upplagets höjd och varans tyngd åstadkommit en alltför kompakt packning.

Orsakerna till själfantändningen äro alltså de allmänt kända. Omständigheterna vid den ifrågavarande branden, särskildt den, att man lyckats påvisa de många olika eldhärdarna, hafva emellertid varit ägnade att fullt ådagalägga brandorsaken.

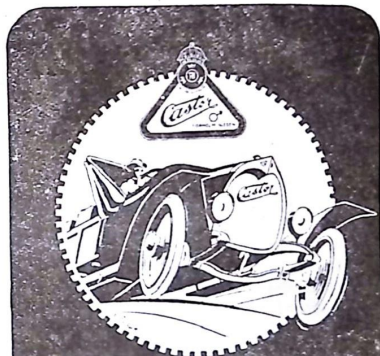
(Gjallarhornet.)

Utlandet.

Barn och tändstickor.

På ett möte mellan de danska brandförsäkringsbolagens representanter den 21 febr. meddelade direktören för landsbygdens största brandförsäkringsbolag, att barns lek med tändstickor under de senaste 25 åren kostat enbart detta bolag 7 millioner kr. Man ämnar nu införa särskilda bestämmelser i försäkringsvillkoren rörande eldsvador, uppkomna af denna orsak.

Gynna Svensk Brandkärs-Tidnings
annonsörer!

TIDAHOLM'S
NYA
LAST- OCH BRANDKÄRS-
AUTOMOBILER

NY ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.

GENERALAGENTER:

CRONSTEDT, KASTENGRÉN & CO
(Svenska Mercedes Automobilagenter)

BIRGERJARLSGATAN 6. STOCKHOLM.
ALLA SLAG AV AVTOLLBEHÖR...

Förbundsmeddelanden.

I anslutning till af förbundssekreteraren utsänt cirkulär får jag härmed anmoda samtliga förbunds-afdelningars styrelser samt enskilda medlemmar att snarast inkomma med motioner och förslag till frågor, som skola behandlas ä årets förbunds-möte.

Som alla veta, kommer vårt förbunds-möte att i år hållas i hufvudstaden. Detta för med sig stora förpliktelser från vår sida, och därför vill jag på det varmaste uppmana alla till förbundet anslutna att göra allt för att få detta möte så värdigt som möjligt. Vårt förbund får aldrig frångå sina gamla, goda traditioner och aldrig heller släppa sina mål och syften ur sikte, utan ständigt gå vidare framåt på den inslagna vägen.

För att framgång i denna riktning skall vara möjlig, fördras dock *gemensamt arbete*, ett arbete, som alla måste deltaga i och där ansvaret för resultatet är gemensamt.

Det är en svår tid att arbeta i, ty allting gungar, och det händer därför så lätt att äfven intresset för vårt förbundsarbete slappas af inför de stora händelserna, som tima ute i världen. Detta är åter så naturligt. De vidrörda händelserna bör dock mana oss att ännu mera hålla samman och i enlighet med vårt förbunds stadgar arbeta på att höja, såväl vr teoretiska som praktiska utbildning, för att göra oss så skickade, att en hvar på sin plats må kunna fylla mycket stora fordringar i farans stund.

Då våra förbunds-möten icke allenast äro en mönstring, utan ett viktigt led i vårt utvecklings-arbete, är det allas vår plikt att göra dem så lärorika och gifvande som möjligt.

Vid Stockholms brandkår, dit vi nu äro in-bjudna att hålla vårt sammanträde, finnes så mycket för en brandman att se, lära och inhämta, att det för oss blifver synnerligen svårt att kunna gifva något i gengäld, och detta bör ytterligare sporra oss att göra vårt allra bästa.

Efter samråd med styrelsen samt andra intresserade medlemmar, och efter att hafva erhållit Brandchefens i Stockholm samtycke, får jag med-dela, att vårt sammanträde flyttas fram till på högsommaren.

Det har varit praktiska skäl som bestämdt denna ändring af mötestiden, och som det vid ett flertal förbunds-möten yrkats på, att åtminstone någon gång få komma tillsammans i sol och sommar, vågar jag förutsätta att denna anordning vinner alla ombudens tillfredsställelse.

Jag kommer senare att i god tid närmare be-stämma mötesdagarna.

Fränsedt denna framflyttning af tiden vore det önskvärdt att de omnämnda motionerna snart in-komme, så att de under tiden kunde tillställas styrelsemedlemmarna för yttrande.

I förhoppning om att en hvar förbundsmedlem, som älskar sitt yrke, skall göra sin insats för vårt gemensamma arbete tecknar

för Svenska Brandmannaförbundet
Ordföranden.

Hotell- och pensionatstadgan.

I en på onsdagen den 7 mars afgifven propo-sition framlägges förslag till ny stadga angående hotell- och pensionat-rörelse, öfver hvilket k. mt begär riksdagens yttrande. Förslaget är i allt väsentligt grundadt på den framställning som gjorts af inom civildepartementet tillkallade sak-kunniga.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet anför civilministern, att han anser det hvarken nöd-vändigt eller ens lämpligt att utan någon som helst inskränkning införa koncessionsvägg för dylik rörelse, utan där denna rörelse drifves i byggnad eller lägenhet, inuehållande endast ett fåtal gästrum, synes man utan olägenhet kunna åtnöjas med anmälningsskyldighet. För en dylik anordning talar jämväl den omständigheten, att dessa smålägenheter äro afsedda att undantagas från de i förslaget intagna brandsiktsföreskrif-terna.

Vidare framhåller civilministern som sin me-ning, att de af generalstabschefen ifrågasatta före-skrifterna äfven hafva sin naturliga plats till-sammans med öfriga föreskrifter om hotell- och pensionat-rörelse. Med anledning däraf har stad-geförslaget upprättats i underafdelningar, hvori dels fastställes hvad med hotell- och pensionat-rörelse förstås samt under hvilka villkor sådan rörelse må utöfvas, dels vidare meddelats före-skrifter i syfte att bereda skydd mot eldfara samt möjliggöra erforderlig kontroll öfver de personer, som mottagas till härbergerande, dels ock sluti-ngen upptagas i nödiga allmänna föreskrifter an-svarsbestämmelser m. m.

Några historiska data och statistiska uppgifter

rörande Linköpings stad och dess
brandväsende

Linköpings stad har helt eller till stor del brunnit hvardera af åren 1350, 1388, 1490, 1546, 1567, 1596 och 1700.

År 1800 hade staden 2,680 invånare. En under borgmästarens ledning stående brandstyrka, delad på fyra afdelningar, hvar och en tilldelad en slangspruta, samt fyra med saxar och skramlor utrustade brandvakter utgjorde stadens brandvärn.

År 1839, då invånareantalet ökat till omkring 4,700, hade vid sidan af denna styrka organiserats en frivillig brandkår, indelad på tre divisioner.

År 1864 hade invånareantalet närmast sig 7,000 och då organiserades den på allmän brandvärnplikt grundade kår, som ännu existerar i form af "den allmänna brandstyrkan". Frivilliga brandkårsorganisationen upphörde då och dess materiel öfverlämnades till nya brandkåren.

I slutet af 1870-talet förstärktes brandvärnnet genom anläggande af vattenledning.

År 1881, då invånareantalet närmade sig 9,000, anställdes ett slags fast brandpiket af sex man, af hvilka hälften hvarje natt skulle ligga på rådhuset, beredda att i första hand ingripa i händelse af eldsvåda. Samtidigt anlades stadens första brandtelegraf.

År 1892 hade stadens invånareantal vuxit till omkring 13,000. Nu uppsattes den första fasta brandkåren bestående af en brandchef, en brandmästare, en brandförman, en extra maskinist samt 9 ordinarie och 21 extra brandsoldater (de senare endast för nattjänst). Brandmaterielen förstärktes med bl. a. en 1,500 minutilters Ludwigsbergs lödångspruta. Gården nr 80 b S:t Lars kvarter apterades till brandstation, hvarst ett par hästar uppställdes för materielens uttransporterande vid eldsvådor. Öfverinseendet öfver brandväsendet utförlades af en brandstyrelse.

1895, juli 1, omorganiserades brandkåren enligt det s. k. Karlstadssystemet, hvarvid brandsoldaterna äfven skulle tjänstgöra såsom poliskonstaplar. Brandkåren kom nu att bestå af en brandchef, en vice brandchef (tillika poliskommissarie), en brandmästare, en brandförman, två kuskar och telegrafposter, 21 ordinarie och 7 reserv brand- och poliskonstaplar. Samtidigt infördes en första reserv till fasta brandkåren, bestående af 100 man, hvilka stodo under befäl af åtta på kommunal väg utsedda, afdelningschefer och hvilka inkallades till tjänstgöring med brandtrumpeter.

1902 ökades bästantalet på brandstationen till fyra och inköptes från Tyskland två mekaniska stegar samt rökskydds- och lifräddningsapparater.

1910 infördes ny brandtelegraf, levererad af Siemens-Schuckerts filial i Stockholm och ökades den areal brandkåren hade att bevaka från 322 till omkring 1,000 hektar genom S:t Lars sockens inkorporering med Linköping. Vattenledningsstrycket förbättrades delvis genom upplyftande af högvattensreservoaren i ett nytt vattentorn. Reservkåren omorganiserades, reducerades från 100 till 50 man och inkallades i stället för med brandtrumpeter med hos personalen uppsatta ringklockor.

1911. Afdelningar af reservkåren och allmänna brandstyrkan organiserades i den del af staden, som förut tillhört S:t Lars.

1912. Brandstyrelsens uppgift öfvertogs af drätselkammaren.

År 1914 beslöto stadsfullmäktige uppförande af en ny brandstation, inköp af brandautomobiler och brand- och polisväsendets skiljande.

1915 den 1 oktober genomfördes detta beslut och inflyttade brandkåren i sin nya station.

1916 uppsattes linor för själfräddning i trevåningshus med endast en trappuggång.

Luleå brandkår.

Vid sammanträde den 22 sistlidne februari beslöto stadsfullmäktige bifalla af brandchefen gjord framställning om tillfällig löneroglering för de ordinarie brandmännen, att utgå från och med 1917 års början enligt följande lönestat:

1:sta året 45 kr., 2:dra året 50 kr., 3:dje året 55 kr., 4:de året 60 kr. samt 5:te och följande år 65 kr. i månaden jämte nuvarande naturaförmåner, nämligen fri bostad, fri uniformsbeklädnad och skodon, fri kost och fria skatter samt fri tvätt och underkläder.

Brandmän!

Gören Edra inköp hos

Svensk Brandkårs-Tidnings
annonsörer!

Förfarande vid trapp- och trapphusbrand.

En brand i ett trapphus kan vara primär eller sekundär.

En sekundär trapphusbrand inträffar ofta såsom följd af en primär rums- eller våningsbrand, aningen på det sätt, att elden så sent upptäckes, att den hunnit genombryta mot trapphuset vettande dörrar o. d. och angripa trapphuset, eller ock därigenom, att de i rummet eller våningen innevarande rusa ut ur de brinnande lokalerna och glömma att stänga dörrar o. d. efter sig, hvarigenom i vanliga fall ett skarpt tvärdrag uppstår, som drifver rök och eld ut i trapphuset.

Den primära trapphusbranden är mera sällsynt, men kan ju en eldsvåda af en eller annan anledning uppstå i själva trapphuset och från detta hota mot detsamma vettande rum och lägenheter samt husets vindsvåning och takstol.

Ofta sätter den sekundära trapphusbranden en så alldeles speciell prägel på släckningsoperationerna, att det knappast blifver någon skillnad på förfarandet vid en primär och en sekundär trapphusbrand.

I gynnsammaste fall blifver vid en sekundärbrand trapphuset endast rökfylldt. Visserligen innebär detta en afsevärd fara för de innevarande, men då denna fara endast är temporär och efter brandkårens ankomst till brandstället och ingripande därstädes för hvarje minut, som går, i vanliga fall åtminstone, förringas, så kan den ej anses såsom en så stor fara som den, då själva trappan eller trapphuset angripes af elden. Ty genom en dylik kalamitet blifver trappan afgjordt

oanvändbar icke blott temporärt, utan äfven defnitvit. Är då denna trappa den enda förbindelseleden mella husets våningar och det fria, så äro ju därmed de inom byggnaden varande afskurna från räddningsväg ut ur brandobjektet och allena hänvisade till den hjälp, som utifrån kan bringas dem. Och denna hjälp kan, om byggnaden har någon nämnvärd höjd, endast lämnas dem af brandkåren medelst den af densamma medförda steg- och annan räddningsmateriel.

Af denna anledning, bland annat, ställes på brandkåren det kraf, att den är i besittning af och vid hvarje utryckning medför stegar, som bland annat äro af den beskaffenhet att de räcka upp till de högst belägna bonings- och vistelserummen i samhället.

Men denna fara, då trapphuset angripes af elden, blifver af betänklig art icke blott för de i byggnaden innevarande, såväl därigenom att de vid detta sakläge äro beröfvade denna räddningsväg och brandkåren är betaget att på denna väg bringa dem hjälp, som ock därigenom att elden från det brinnande trapphuset hotar att sprida sig till de mot detsamma utmynnande våningarna, utan äfven för hela objektet, enär möjligheten för brandkåren att på bästa och säkraste väg skydda de hotade våningarna, vinden och takstolen är utesluten.

Dessa omständigheter göra, att trapp- och trapphusbrand blifva synnerligen betänkliga och hotande eldsvådor, hvilka endast genom den största snabbhet och skicklighet hos de opererande grupperheterna kunna hållas inom vissa gränser. Och detta så mycket mera, som trapphuset kommer att verka såsom en skorsten och elden därigenom blifva synnerligen intensiv.

Första uppgiften, som vid dylikt sakläge kommer att föreligga brandkåren till lösning, blifver att, äfven om någon trängande fara för de innevarande i de öfre våningarna icke skulle föreligga, dock etablera en förbindelseväg mellan de hotade våningarna och gård eller gata. Finnes inom objektet en trappa n:r två som är från dessa våningar tillgänglig, så är ju förbindelseleden gifven. Men skulle så ej vara förhållandet, så måste stegledes en sådan kommunikation åstadkommas, för att man, i händelse af behof, åtminstone skall hafva beredt de innevarande möjligheten att lämna de olika våningarna.

Nästa uppgift blifver att genom snabbast möjliga ingripande söka bevara trappan såsom angrepps- och räddningsväg respektive att förhindra eldens spridning till vind och takstol samt till de genom dörrar i trapphuset utmynnande lägenheterna.

Dessa båda uppgifter böra om möjligt samtidigt igångsättas, hvarvid dock alltid först bör försökas, om icke en snabb och raskt utförd offensiv mot trapphuset skulle kunna leda till resultat. Men

Förbandslådor

Från 3:— till 35:— kr.

SJUKVÅRDS- OCH
FÖRBANDSARTIKLAR

GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPS-AFFÄREN

E. BERGSTRÖM & Co.

STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE RAPID & PUMP-RAPID

samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen.

Pump-Rapid

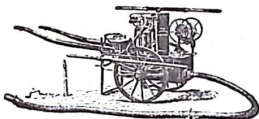

Försäljas genom

HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon 57 99.

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

HENRIKSSONS Handkraftsprutor

Prisbelönta

Försäljas genom

Hrr Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

A.-B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,

och Mekaniska Verkstad.

STOCKHOLM 4.

Rikstelefon

6 0 5 3

detta kommer att bero på trapphusets brandtillstånd, hvarom ju rekognosceringen städse bör lämna upplysning.

När räddningsaktionen blifvit till den omfattning, som förhållandena det kräva, genomförd, eller eljest så tidigt, som ske kan, bör ett förmanskaps öfver stegar skickas upp på vinden eller på taket för att på denna väg komma elden till lifs och hindra den från att sprida sig till vind eller takstol, resp. bekämpa den eventuellt förefintliga tak- eller vindsbranden. Skulle det stora stegmaterielet vara i användning på annat håll, skickas förmanskapskapet öfver utdrags- eller hakstegar (beroende på husets våningsantal) upp och in i den under vinden belägna våningen för att på denna väg söka tränga ut i trapphuset och göra sig till herre öfver situationen på denna punkt.

Lyckas detta, men trappan visar sig oanvändbar, måste förbindelse från denna våning medelst stegar såsom ersättning för den förstörda trappan etableras till vindsvåningen.

På denna väg söker förmanskapskapet att framtränga till vinden och att genom en energisk afsläckning härstädes vinna så mycken terräng, att det kan komma in på själfva vinden.

Under tiden har ett annat förmanskapskap underifrån bekämpat elden, d. v. s. afsläckt trapphusets bas och sedan tagit sig upp i trapphuset antingen med tillhjälp af de kvarstående resterna af trappan eller medelst stegar till andra våningens afsats. Finner förmanskapskapet, att elden här icke trängt in i våningarna och att dess hjälp här alltså icke är behöflig, så fortsätter det förföljandet af elden steg för steg till nästa våning. För hvarje hunden afsats gäller det att genast göra sig underrättad om, huruvida elden genomtruttit skrankorna in till de vid afsatserna belägna våningarna. Först sedan sådan visshet vunnits må förmanskapskapet fortsätta att arbeta sig upp till nästa afsats.

Genom fortsatt upprepande af denna manöver kommer förmanskapskapet slutligen att förena sig med det uppe på vinden arbetande förmanskapskapet, hvilket hittills haft en dryg törn. Ty det har här blifvit tvunget att slå in på en ren defensiv för att hafva återtagsvägen betäckt, dels och måst gå offensivt till väga för att icke gifva elden tid att sprida sig på vinden. Och denna dubbla uppgift har så försvårat förmanskapskapets uppgift, att det nog torde vara i starkt behof af hjälp. Men då nu det andra förmanskapskapet arbetat sig upp till det

förra, så torde läget snart förändras, då de väl med tämligen stor säkerhet kunna antagas med förenade krafter kunna fördriva elden från vinden, skydda takstolen och sålunda blifva herrar öfver situationen.

Men en manöver som den, hvilken vi nu beskriver för det från trapphusets bas sig uppåt arbetande förmanskapet d. v. s. tvärt igenom det af elden berörda området, kan ej alltid låta sig genomföras. Afgörande för denna fråga är trappans konstruktion, trapphusets brandtillstånd, särskildt i de öfre delarne, den hjälp, som förmanskapet kan få genom det i trapphusets öfre del opererande förmanskapet m. fl. faktorer. Ty ofta torde det komma att visa sig, att de från den brinnande trappan nedfallande delarne äfvensom det uppträffade nedstörtande murverket, puts o. d. dels bilda hinder, som icke utan vidare låta sig öfvervinna eller undanröjja, och hvilka undanskaffande skulle i oproportionerlig grad förlänga och förlängsamma framträngandet, dels ock innebära en så allvarlig fara för förmanskapet, att ledaren ej anser sig kunna taga på sitt ansvar att låta truppen genomföra manövern eller att förmannen, som till äfventyrs erhållit dylikt uppdrag, anser sig böra rapportera manövern utförbarhet.

Ett dylikt fall inträffade år 1908 i Berlin under en trappusbrand i det under ombyggnad varande Elithotellet.

Första förmanskapet hade genom trapphuset trängt upp i närheten af elden, men kunde på grund af den intensiva röken ej erhålla någon uppfattning om den högre upp belägna trappdelens brandtillstånd.

Förmannen rapporterade till befälhafvaren för släckningståget, att förmanskapet ej kunde vidare framtränga.

Striden blef alltså här stående.

Vid detta sakläge inträffade brandchefen på platsen.

Då han beträdde trapphusets bas, föllo en del brinnande trädelar dels från målareställningar, dels från trappan ned genom trapphusets schakt. Brandchefen ropade upp genom trappan, att allt folket borde hålla sig så tätt intill trapphusets begränsningsväggar som möjligt. Han skulle snart sända hjälp. Innan denna hann inträffa på ort och ställe, störtade den starkt afbrända trappdelen in,

begravande förmanskapet under sina spillror. Två man blefvo ihjälslagna och två man svårt skadade. (Se Bericht über die Verwaltung der Feuerwehr von Berlin für das Etatsjahr 1908.)

Fallet visar, huru farlig manövern är och huru vanskligt det kan vara att genom rekognosceringen erhålla visshet om läget.

(Forts.)

Notiser.

Lysekil.

Af Städernas allmänna brandstodsbolag har till brandchefen hr Emil Löfberg i Lysekil öfverlämnats 100 kr. att af honom tillställas Lysekils brandkår såsom erkänsla för krävande arbete vid eldsvådan den 17 jan. i år då Sundbergska konserverfabriken nedbrann.

Försäkringsbolagen Fenix, Skandia och Allmänna Brand, som haft lösöreförsäkringen om hand, ha äfvenledes till brandchefen öfverlämnat en lika stor summa som af honom tilldelats fem frivilliga, hvilka vid nämnda brandtillfälle utmärkt sig.

Beträffande belöningen till kåren, uttalade brandchefen som sin önskan, att dessa medel skulle fonderas och användas vid verkligt behof till kårens bästa. Kåren beslöt för sin del, efter enskild öfverläggning, enhälligt i enlighet med förslaget från brandchefen, hvadan dessa 100 kr. alltså blir grundplåten till en "Lysekils Brandkårsfond". Bestämmelser för densamma komma kårens representanter i samråd med chefen att upprätta.

— Till styrelse för år 1917 har Lysekils brandkårsförening valt: ordf., J. A. Johansson, sekr., John E. Sterner, kassör, Carl Svensson, v. ordf., F. A. Blomkvist, v. sekr., Ant. Johansson. Till styrelsesuppleanter valdes: Olof Olsson och Ant. Antonsson. Revisorer blefvo Alb. Söderberg och Carl Mattsson med G. Bernhardtsson som suppleant.

— Förslag ligger f. n. hos Lysekils stadsfullmäktige om ökning af fasta brandkåren från 15 till 20 man. Vid första behandlingen remitterades ärendet till stadens brandkommitté.

GYNNA SVENSK BRANDKÅRS-TIDNINGENS ANNONSÖRER!

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag

tillverka sug- och spolslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nederlag: SKEPPSBRON 4, GÖTEBORG.